

ლი, გულწაფვდარი: იმედი, პატარა ბავშვის პატარა იმედი, გაუძლდა... მოიმი-ზეზა რაღაც, დაიწყო ტირილი; ტიროდა დიდხანს, სანამ არ მიეძინა... გახდა უქეიფო, მერე ავია...

— დედა, რძე...
— დახუტე, ჩემო კარგო ბიჭო, თვალი, თავი მხარზე მომაცურდნე... მე ზღაპარს გიამბობ და შენ ნელ-ნელა დაიძინე...

— დედა, პური მაინც...
— ხედა, ჩემო ბიჭუნა, ხედა წამალსაც მოგიტან, პურსაც და რძესაც... დამიგდე აბა ყური:

„ოსმარეთის ერთ სოფელში ცხოვრებდა ცოლ-ქმარი; სიბერეში არ ჰყავდათ შვილი. იმედი რომ დაეკარგათ, მაშინ შეეძინათ ქალი, სიხარულის აღსანიშნავად „ბედნიერება“ დაარქვეს. ბავშვი მშენიერი იყო, მხოლოდ თვალები არ ჰქონდა, ე. ი. უპეები არ იღებოდა.

შშობლები სწუხდნენ, რადგან ბრმა ეგონათ, მაგრამ ერთ მშენიერ დღეს შეამჩნიეს, რომ გოგონას თვალი თავზე ჰქონდა— დიდი, ლურჯი თვალი, რომელშიაც უწყურებოდა ცა, რადგან მუდამ პირდაპირ ცას უყურებდა. ამ დღიდან ისინი სრულიად კმაყოფილი იყვნენ.

„ბედნიერება“ გაიზარდა და სანდომიანი ქალიშვილი დადგა; იგი მიათხოვეს კარგ კაცი და მასაც ეყოლა ბავშვი, რომელიც მეტად უყვარდა; ხშირად აიყვანდა ბავშვს მალა-მალა ცისკენ, თავის ზეგით, რომ დამტკბარიყო მისი ცქერით; მერმე ჩაიკრავდა გულში და კოცნიდა...
— შენ გამოიგონე, დედა, ეს თქმულება? — დაეკითხა ავანტურული დედას.

პითხვაჲ.

როცა ბანკირი, ჯიბეთა გმირი, მთელ მსოფლიოზე იმონებს ბაზარს, აბა, მითხარით, რითი სჯობს იგი გალაღებულსა წუბრებელსა ვაჟარს?!

ხომ ორივენი სწუწნიან ხალხის ოფლით მონაგარს მისსა ქონებას! აბა, მითხარით, რას უმატებენ მშრომელი მასის ქუთ-გონებას?!

როს დიდი ქურდი პატარა ჯიბეგირს სასტიკ კანონის სასჯელს უწყებს, აბა მითხარით, მართლმსაჯულებას იგი არ უჭერს ფოლადის დეზებს?!

როცა მოძღვარი, თვითონ მკონარე, მოწაფეს მოსთხოვს დიდს ბეჯითობას, მითხარით, ნუთუ ის ჩააგონებს ზარბაქონისა და ავის გმობას?

ვინც მშვიდობისა დასამყარებლად ხმალ-ხანჯალისა ლესეას უნდება, ნუთუ მას მყუდრო ცხოვრება უნდა და სისხლის ღვრისთვის გული უკედება?

აი, იმ მღვდელსა, ცხვრის ტყავში მგელსა, ღვთისა მეტყველად რომ გვეჩვენება,— მხოლოდ თვალთმაქცობს, ცრუობს, თავკაცობს,— მაღლობა შეენის თუ შეჩვენება?

სამსონ უიფიანი.

— არა, შეილო, არა— ქალის ფერ-მერთალ სახეს ღიშმა გადაჰკრა, თითქოს შემოდგომის ღრუბლიან დღეს ყვეთელ ფოთლებზე მზის ნაზმა სხივმა გადირბინაო— შენ რომ ღამეებს გათევდი, შჩკ-კინა-კუპერნიკის მოთხრობა გამოგვართვი დიასახლისის დროის გასატარებლად, და

იქ ამოვიკითხე... გადავთარგმნე და დავიმახსოვრე შენთვის, ჩემო ბიჭუნა...
— მერე, მერე, დედა... განაგრძე.
... ერთხელ დედა საქმეზე სადაც წავიდა, ბავშვი სახლში დატოვა. როცა დაბრუნდა— საშინელება და-ხედა ბავშვს შინა-ღორ იყო. დედის

სხევიდან ყოფნის დროს, ბოშებს გაე-ტაცნათ ბავშვი და არცინ იცოდა, საით წავიდნენ ისინი. გიგავით გავარდა სახლიდან „ბედნიერება“ ბავშვის სა-ძებრად.

მას შემდეგ დღემდე დაძრწის „ბე-დნიერება“ ქვეყნიერებაზე. ვისაც კი შეეჯახება, სტაცებს ხელს, აიფუნს მალა-მალა ცისკენ... ამოთ!— იგი ვერ პოულობს შეილს... სასოწარკვე-თილი „ბედნიერება“ ხელიდან გაავ-დებს ზე-აყვანილს და გაბრბის...
— მე რომ არ მინახავს, დედა, „ბედ-ნიერება“?

— აი მორჩები, დიდი კაცი შეიქნები, ბედსაც ეწვევი და წარმატებასაც...
— ბევრი პური, თაფლი, რძე გვექნება, ხომ, დედა?

— კი, შეილო, კი...
ბავშვი მიიძინებს.

თვლემს დედაც... ტანჯული ქალის დაღლილი თვალიდან მონოკავს ცრემლი. ბავშვი შეკრთება და გამოიღვიძებს.

— დედა, რა საშინელი ზოაპარი მიამ-ბე: სულ მესიზმრება წამლის წყაროები, პურის მოები, რძის მდინარენო, მაგრამ მე და შენ რომ მივალთ, ყველაფერი ქრება...

— თვალი კი დამიდგა!— დედა ნელ-ნელა ერკვევა ბურუსიდან.

— რატომ, ვინ გვართმევს?— გაუგებრად ამბობს იგი და იხუტებს ბავშვს.

29 მარტი 1922 წ.

ნ. ლ.

სადავოს ჯაჟა.

საღამო იყო.
ბაღში აუარებელი ხალხი ირგოდა. რადგანაც ახლო ნაუნობებს ვერ შეეხვდო, რამდენიმე ხნის სეირნობის შემდეგ, მო-

და, მახსოვს, გითხარით: იყავით, ქალწულო, ლადი, როგორც ეს ლექსი, რომელმაც დასტება მორკილი რითმების, გრძნობებს რომ ახრობს პოეტისას, გაქანებულს გრიგალის სიმტკიცით, და უხუთავს სულს...
მე მინდა იყოთ თქვენ ისეთი, როგორც მე, ბრწყინვალე ვით ოქრო და ბრილიანტები!

ვასო გორგაძე.

საუკუნის ქვენა ლილისფერ ტავში.

მამძიმებს ფიქრი! პოეზიის ცხელი წუთები! თვალი აჩერებს საოცრებით ჩქარ მოლანდებას, ქვეყნის ცოდნებთან დაიტება ჩემი კუნთები, მაგრამ ელოდეთ მაღალ სულში ცეცხლის დანთებას.

მიგვევები ღრუბლებს, ჩემს თვალებში მოვარე ბნელდება, გვერდით თან მიმდევს საუკუნე გადარაზული, ბებერი ქვეყნის გამხმარ ზურგზე სითბო ნელდება— და ერთი წუთით მეც ვეცემი ფერგადასული.

სული დაედებს საუკუნეს ლილისფერ ტავში, დამწვარმა თვალმა დამწვიდება აღარ ინება... ოცდამეორე საუკუნეს შეხედება ტავში, მზის გადარევა და პოეტის დაქორწინება.

ა. გაბეჭკირია.

მზის გამოცვლა.

უზარმაზარი საშინელი აკანკალებით გაჯავრდება.
ქვეყნის აშინებს წყალებით, სისხლიან თვალებით...
მზე აჩქარდება, რომ ცა იწვის, ხურდება...
უნდა მოკვდეს...
სამყარო ახმაურდება:
ახალს ელიან... მზე ბებერია, ვეღარ გაგვართობს... კვდება, მომავალი საშინელია!... [ძველია...]
ღამეების კუბოში უარყოფილი მზე გარდიცვალა— არ შენდობილი...
დაიძრა მსოფლიო ცეცხლის ქარტეხილი...
უნდა დაიწვას ძველი და ტეხილი...
და ცეცხლის დაბერვით იწვის ყველაფერი...
ახალი მოსული მზე მეტად მკაცრია:— ცოდვა დაისაჯოს!...
შენანებას არცის აკლიან...
დაახვეს სატურნი, აწამეს მალრიბი...
ურიცხვი მოდიან ახალი მაყრები:
უცნაურ ქენებით, ლალისფერ შენებით...
ათრობენ ქვეყნას ძვირფასის შენებით...
ცეცხლია სუყველგან... იწვის, არ ნელდება...
გააღებული ქვეყანა ღელდება...
დასწვა ყველაფერი.
და უფრო ხელდება... უცბად შეჩერდება...
არ სჩანს დედამიწა:
შენდობა ვინ მისცა? უნდა დაიღუპოს.
ძველი მზის კუბოს მოეხსნა თავი...
და საცოდავი, გაყვითლებული, გამჭრალ მზის გულზე იყო იგი დაქუნტებული...

ნიკოლოზ შენგელაია.

წყენილობისაგან დევნილმა, შინ წასვლა დაეპირა.

სწორეთ ამ დროს მომიახლოვდა ერთი ქალი.

თუმცა ცოტა ბნელადა, მაგრამ ქალი ვიცანი.

— შინ მიბრძანდებოდით? — დამეცითხა ქალი ცოტა აღელვებული ხმით.

— დიან — მიუგო.

— არ შეიძლება ცოტა ხნით შეგაჩეროთ?..

— დიდი სიამოვნებით...

— ერთი უხერხულობიდან უნდა გამო-მიყვანოთ... იმედია, როგორც ინტელი-გენტი, თქვენ ამის ახსნას არ მომთხოვთ...

ეს ჩემთვის მწარე განცდა იქნებოდა... მთელი ღამე არ მეძინა. საჭმე არ იც-დის... გადავწყვიტე საჩქაროთ შენახეთ... გულახდილათ მითხარით, წინააღმდეგი ხომ არ იქნებით?..

— აბა რას ბძანებთ... თქვენთვის არა-ფერს დავიზარებ...

— მაშ აი რას გეტყვით... ღმერთო ჩემო... მე თქვენ გაღმერთებთ... თქვენ ისეთი თავზიანი ბძანდებით... აი, რის-თვის მსურს შეგაწყუბოთ... ამ დღეებში ჩემი ქმარი შეგხვდებოდა და სადაფის ჯა-ყვას გადმოგცემდა... თქვენ არ დაიბნეთ...

თქვენ თავი ისე დაიკირეთ, თითქოს ეს ჯაყვა თქვენ გეტყუფნისო...

თქვენ უთხარით, ვითომ პარასკევ და-მეს ჩემთან იყავით და იქ დაგავიწყდათ...

ეს ჯაყვა ერთს ეილაყვას დარჩა ჩემთან... მე ეს მაშინ არ შემიძინებია... როდეს-საც ქმარი დაბრუნდა, ჯაყვა ნახა და უცბათ მეკითხა:

— ეს ჯაყვა ვისია?

მე უცრათ თქვენ დაგასახელებთ და უთხარი, რომ თქვენ იყავით ჩემთან.

ვიცოდი, რომ ეს მას არც გაუფიქრდე-ბოდა და არც ეწყინებოდა.

მაშ ამ სამსახურს ხომ გამიწევთ?

— რასაკვირველია...

— ოღონდ ის არ დაგავიწყდეს, რომ ეს პარასკევ ღამეს მოხდა...

ქალი მეტათ აღელვებული გამშორდა. მართლაც, ორი დღის შემდეგ იმ ქა-ლის ქმარი შემხვდა.

ქალის დავალება პირნათლათ შევა-სრულე.

ჯ. ჯორჯია.

გაგაფხულის სურათები.

I.

წინ მერცხალი მომეგება — ფრთაღალი, ცქრილა და სიციცხლით სავსე. ფრთა ფრთას შემოჰკრა, შეიფრთხილა და თავი-სი ტუბილი ჰიკიკით გაზაფხულის მოსვლა მომახარა. თითქო ამაცობს იმით, რომ გაზაფხულის პირველ მახარობლათ ითვლება: შედიდურათ შეგოპწილდა, ერთი კიდევ შეიფრთხილდა და სწრაფათ შესრიალდა ცის ღაფვარდ სივრცეში...

II.

ცის ტატნობზე მოსრიალდა პაწაწა ვარდის-ფერი ღრუბლის ნაგლეჯი, გაინა-ვარდა თავისუფალ ცაზე, ნახათ ჩაჰკოცნა თავის მსუბუქ დაიკონებს და ისევ გასრი-ალდა... გაჰქრა, დადნა, ლაფვარდ ცაში მიიშალა...

III.

ნაკადულმა რაკრავით მამცნო გაზა-ფხულის მოსვლა.

— რაკ, რაკ, რაკ! — გაზაფხულმა დამბადა, გაზაფხულმა მიიწია აყვანი, გაზაფხულმა მიიხრა ნანა... რაკ, რაკ, რაკ!

დაირაკრავა ნაკადულმა — და წმინდა, ანკარა ქვებს თავზე გადაუარა...

IV.

„დედიკო, შენი ჰიომე, დედიკო!“ — დაიკროკინა სიხარულით პატარა არჩილ-მა და სწრაფათ ბურთივით დედას კალ-თაში ჩაუვარდა.

„რა კარგია, რა კარგია!“ — დაიტიტიტია არჩილმა და დედას პაწაწა ხელით მერ-ცხალზე უჩვენა. — „შენი ჰიომე, მერცხა-ლო, რა კარგია რამ ხარ! მოდი, დედიკო, დაეიჭიროთ!“... მაგრამ სანამ ამაზე დე-დის პასუხს მიიღებდა, არჩილის ყურად-ღება ვარდის-ფერი ღრუბლის ნაგლეჯმა მიიქცია. „შეხედე, შეხედე, დედა!.. დე-დიკო, შეხედე-მეთქი!“ ჩამოსწია მკლავ-ზე აჩიკამ დედას. „შეხედე, რა ლამა-ზი ღრუბელია, რა კარგია!.. ნეტავი მეც

იქ ვიყო ახლა!“... მაგრამ ღრუბელმა მის ნატვრას არ უცადა, არჩილის ტიტტიკაში ღრუბლის ნაგლეჯი შორს გასრიალდა, დაგჯა და თანდათან გაქრა... პატარა არჩილს კი ახლა შეემჩნია მხოლოდ შორი-ახლო მორაკრავე ნაკა-დული და მასზე თითოთ უჩვენებდა დე-დას. „რა კარგია, რა მშვენიერია!.. რა სწრაფათ მორბის, თითქოს უნდა ვილა-ცას გაეჭკესო... მოვალ, მოვალ ახლა-ვე! ამ წამში მოვალ შენთან, ჩემო ეშმა-კო, ცელქო ნაკადული!“ დაიპურტულა აჩიკამ — და დედის კალთიდან სწრაფათ ამოვარდა, ქუდს ხელი წაავლო და ელვის სისწრაფით გარეთ გაეარდა...

შეიკმა.

გუშათა რაფი.

(ძღწნათ სამი ინტერნაციონალის კონფერენციას).

ჩვენ მივფრინავდით ფრთაღალი რაფებით, ცეცხლოვან ფიქრთა ათამაშებით, რომ შეგვემუსრა ქვეყანა ძველი მეფე-სიკვდილიან შეთამაშებით. ჩვენ ძველი ქვეყნის პირველი კარი მაგრათ დავგინებდა გადაარზული... ბევრჯერ დამარცხდა აქ ჩვენი ჯარი, მაგრამ არ გატყდა მოძვე ჩაგრული. დროშა ბრძოლისა ძირს არ დავსწიეთ — და ჯადო-ციხის პირველი კარი ფოლადის ხელით ჩვენ შევანგრეთ...

და მიიწევდა წინ ჩვენი ჯარი: ჩვენ არ გუჩვევია შიში და თრთოლა, სისხლით შეღებილს ჩვენსა დროშაზე ჩვენ გვიწერია — წინსვლა და ბრძოლა, რომ მიწამ იგრძნოს მზის სილამაზე!

ღევიბრძოლით ჩვენ, ვიბრძოლით მედგრათ, რომ დაგვეგრია ქვეყანა ძველი... მაშინ ვიყავით ჩვენ ყველა ერთად, ერთსულადიან და ერთი ხელი. ეკლიან გზაზე შეგვხვდა ორლობე, მან ორათ გაჰყო აქ ჩვენი ენა... ოჰ, საუკუნე! ეს შენ შეღობე, რომ შეგერყია აქ ჩვენთვის რწმენა... მაგრამ გაივლის ხანა ბურუსის — და გაიხსნება ჯადო წერტილი, და ძლიერი ხმა ყოველი მეშის ერთად იგრგვინებს ფრთაფრთხილი... და მხოლოდ მაშინ შეისხამს სხეულს დიდი მცნება — თავისუფლება! ენახავთ მსოფლიოს მზის სივრცეში გვეულს და განმტკიცდება შრომის უფლება!

ს. კვანტალიანი.

უპოთალი ყაფანი გასკვით.

I

მზე რომ ჩავიდა, ყვავილები ზღაპრებით დაჩუმდნ... უდაბნოს მიმავალი აქლემთა ქარავანი ოაზისის ხალისს ესტუმრენ... მუდმივი მინარეტზე გაედო და მოქნარებით ლოცვა დაიწყო... ყვავები შავი ბალდახინით მუხის წვეროზე პანაშვიდზე ამღერდნ... ღამე რომ დადგა, შავი კატების ლოთი სიმფონია დღეს გადაეფარა და ცოდვილი ტაძრები საჭეიფო მესათ აქვითინდნ... ღვდლები დაიპარსნ და სამართლებით ყვლები დაიქრეს... დედამიწა სამიკიტნოში აქეიფდა. მთვრალი მთვარე ცაზე აბარბაცდა... ყვავილები ამოქნარებდნ, ზღაპარი მოსწყინდათ.

II

შხამიანი სისხლის თაიგული იშლება კეთროვან ბალებში, ზმორებით ბრუკიანი მთვარე ღრუბელთა უკუნეთს არღევს. დამბლით მიცევავენ ვარსკვლავები. ტყულებიან უდაბნოში პალმები...

ძოწულით დაშვენდა სასახლე, იმღეროან დამტყდარი კოშკები, ტერასები, კოლონები. სამრეკლოზე ასტყდენ ბებერი ზარები. დაფრთხა ქალაქი. ტურების კივილით ახმაურდა ტყე...

ღეთრი პეპლები აფრთხილდნ. ცქრილა ყორნებით ამღერდა ველები. სასახლეში ჩაქრა ჰალები... დარბაზს ჩაეძინა. სარეცელზე მწოლარე პრინცესამ გაიღმა და თეთრი შესაწირავით უცბო პაზე აოცნებდა... ატირდა გულის ნაპარლები... დედამიწამ მთვარე დაასაფლავა და მზესთან ქეიფი განაგრძო...

ლია ჩიანელი.

სიყუხულის ნიღაბი.

ახალგაზდობაში მოკვდა. მოხუცობაში — გამოცოცხლდა. სიკვდილი სიციცხლით ასულდგმულა, ცხოვრება — პიროვნებით, პიროვნება — ადამიანით...

გამოცოცხლებული მოხუცი, იგივე მკვდარი ახალგაზდა კითხვას იძლეოდა: — გიყვარს თუ არა თავი? — მაგრამ

მკვდარი ახალგაზდა თავის თავს ჩაჰყურ-ჩულებდა:

— მიყვარს თავი ჩემი, როგორც ახა-რა — არარაობისათ.

გამოცოცხლებული მოხუცი, იგივე მკვდარი ახალგაზდა თავის გულს ეუბნე-ბოდა: — ვაფასებ ჩემს სიციცხლეს, რო-გორც ნაწილას მთელი ცხოვრებისათ! გამოცოცხლებული მოხუცი მოკვდა! გაიტანა თავისი მკვდარმა ახალგაზდამ — მოიკლა იდეალი, გაიმეფა გრძნობა, გაითავადა გონება, გაიანაწურა ხმა იდე-მალე, გააგლეხა უფლება თავისი. უსაზღვროდ დაიტოვა სული, შემოი-ზღუდა გული, გაიქრო წარსული, მიანე-ლა აწმყო, ბურუსში გაიხვია საკუქმანო მომავალი.

მასში სიციცხლე ჩაკვდა, — აღორძინდა ცხოვრება, იგი სულდგმულობდა ადამი-ანით! „ადამიანი“ — ადამიანით ნუგეშობ-და... იგი ხარობდა თავისი თავით!..

ლ. ხორტელი.

წიგნავის გალანაოლი.

ვიტრინები — სადაც წიგნები გამოდი-ნათ თავისი შენების და სიმდიდრის გამო-საფენად, დიდი საზოგადოების სანახავად გამოდიან რაგინდრაფერ ყდებში, ათას-ნაირად დალაგებულ ასოებით, უცნაო სახელებით, გამოდიან ცალ-ცალკე ძველი რაინდებივით და გამოდიან ლეგიონებათ, ურობათ — ბიბლიოთეკები, ბიბლიოთე-კები, ბიბლიოთეკები. მოდიან უმანკოები, სრულიად ახალი სახით, ახალი აზრით. მოდიან ქვერები — გამოვრებული გამო-ცემები და სადმე დარჩენილი უნიკუმები — ძვირფასი დედანბრები, რომლებიც მო-ძველებულ მოდებში კვლავდებნ და მთელ ვიტრინას რომანტიულ ელფერს აძლევენ.

ასე იყო. აღარა ვიტრინებში ხალისი — არ იცლუ-ბა წიგნების კრებული, არ იცლუბა ყდის მოდები ისე აჩქარებით, არ ყო-რიან ახალი მოსული ფერები და სათა-ურები. ერთი და იგივე წიგნები გვერდ-გვერდ აწყვიან, ერთად ბერდებიან, ერ-თად ხუნდებიან. თითო-თითო აკლდება კვირაობით, თვეობით, ნაკლულდებიან ღარიბდებიან. მიდიან.

იცლებდა დრო. და წიგნიც მიდის. წი-გნი ავთათა. ადამიანი ვართულია სხვა ცხოვრებით, სხვა ამბებით. წიგნის ბედს არავინ ახსენებს.

ვინ გაიმეტებს ჰადის ფასს წიგნის-თვის, ვინ მოიკლის წიგნის წაქითვისისთვის, ვის გაჩაგრეს ახალი წიგნი? კოსმიური მაშტაბები, გაქვავებული სახეები. ჰაერი ტყდება და იბუტება ახ-ლი ამბების სიმძიმით. სიჩქარე, სიჩქარე სიჩქარე და იქვე ყოფნა უნუგეშო — დაუ-ლევლობა საბედისწერო მანძილებს.

წიგნი ვის გაახსენდება. ერთად იმტვერებიან, ერთად ხუნდ-ებიან. ვიტრინებში მკვდარია დრო — მოგ-გონდებათ საათის გაჩერებული ისარი დაუსრულებელი ლოდინი. მელანქოლია წიგნების.

გაწუხებს ლანდი ცხენიანი ურმის, რო-მელიც ბალდახინით წაასვენებს დამე-რებულ წიგნებს — შაქრის და საბარბის გამოსახვევათ...